

Sanapoimintoja vuosilta 2010–2016

Koosteen on toimittanut Kielitoimiston sanakirjan toimitus yhdessä Riitta Erosen ja Raija Moilasen kanssa.

Sanan selityksen lopussa on sulkeissa poimintavuosi.

3D-tulostus = *esinetulostus* (2012)

5:2-dieetti = *pätkäpaasto* (2013)

aakkoset, ”apinahuume” (ark.) = *MDPV* (2010)

aavepyörä, haamupyörä, muistopyörä liikenteessä kuolleen pyöräilijän muistoksi turmapaikalle sijoitettu valkoinen pyörä (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) elokuun 2015 sanaa.) (2015)

aihetunniste, hashtag (tietotekn.) tunniste, joka esim. Twitterissä ohjaa viestin tai keskustelun haluttuun paikkaan tai jonka avulla voi hakea tiettyyn aiheeseen liittyviä viestejä tai keskusteluja. Hashtag koostuu #-merkistä (= ristikkomerkki, ”risuaita”) ja sen perässä olevasta sanasta tai muusta merkkijonosta, esim. #kuntavaalit. (2012)

aikaikkuna ajanjakso, jonka kuluessa jokin on mahdollista (2015)

aikuispakkaus Marttaliiton kehittämä, mm. tiskiharjan ja villasukat sisältävä selviytymispakkaus kotoa pois muuttaville nuorille (2015)

aikuisten värityskirja aikuisille rauhoittumiseen ja rentoutumiseen tarkoitettu värityskirja, jonka kuvien värittäminen vaatii aikaa ja keskittymistä (2015)

aivohaveri (lääk., kuv.) aivoverenkiertohäiriötä tarkoittavan englannin *stroke*-sanan tilalle ehdotettu sana. *Aivohaveri* nousi esiin Aikakauskirja Duodecimin ja Lääketieteen sanastolautakunnan järjestämässä sanakilpailussa. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

akrojooga (pari)akrobatiaa ja joogaa yhdistävä liikuntamuoto (2016)

Aleppon kellot ks. saattokellot (2016)

aluehallintovirasto (lyh. *AVI* tai *avi*) lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä hoitavia alueellisia virastoja, joille vuoden 2010 alussa siirtyivät mm. entisten lääninhallitusten tehtävät (2010)

ananastukka, palmutukka hiusmalli, jossa hiukset ovat hyvin lyhyet sivulta ja takaa mutta pidemmät pään päällä. Hiusmalli oli suosittu mm. vuoden 2014 jalkapallon MM-kisojen pelaajilla. (2014)

antijytky = *vastajytky* (2012)

appsi (ark., tietotekn.) (engl. *application*) sovellus (2012)

apukinos, keinokinos, tekokinos järven jäälle talkoovoimin kolattavat kinokset, joiden tarkoitus on turvata saimaannorppien pesintä vähälumisina talvina (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

arabikevät Pohjois-Afrikan arabimaiden kevään 2011 kansannousu, vrt. *jasmiinivallankumous* (2011)

AR-peli (engl. *AR = augmented reality*) mobiilipeli, jossa on mukana *täydennetyn todellisuuden* aineksia, ks. *täydennetty todellisuus* (2016)

arvouttaa luoda arvo esim. jätteelle, jota aiemmasta poiketen voidaan käyttää ja jalostaa ja joka siksi muuttuukin arvokkaaksi (2014)

AVH, avh (lyh.) aivoverenkiertohäiriö (2011)

AVI, avi (lyh.) = *aluehallintovirasto* (2010)

baarihyppely (leik.) baarikierros, baarista baariin kiertely. Sana yhdistyy meillä sanaan *saarihyppely*, jolla on kuvattu saarelta toiselle matkaamista esim. Kreikassa. Kyseessä lienee käännös englannin kielen sanasta *bar-hopping*. (2013)

BB-voide (kosmet.) (engl. *BB = Blemish Balm, Blemish Base*) hoitava ja sävyttävä päivävoide, jolla on usein myös pohjustus-, peite-, valo- ja aurinkovoiteen ominaisuuksia (2012)

biohakkerointi oman kehon toimintaan tai ominaisuuksiin puuttuminen terveydellisistä tai ulkonäöllisistä syistä. Kehon toimintaan voidaan pyrkiä vaikuttamaan esim. erilaisten laitteiden avulla saatujen mittaustulosten perusteella. (2013)

bitcoin joidenkin internetpalvelujen käytössä oleva *virtuaalivaluutta*. Bitcoinin arvo muihin valuuttoihin nähden perustuu kysyntään ja tarjontaan. (2013)

blondie (ruok., engl.) brownien tapainen vaalea leivonnainen, jota ei ole maustettu tummalla suklaalla tai kaakaolla (2013)

Brexit, brexit (engl. *British* tai *Britain + exit*) Britannian ero Euroopan unionista (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) kesäkuun 2016 sanaa.) (2016)

broccolini, varsiparsakaali parsakaalia muistuttava vihannes, jolla on pienemmät kukannuput ja ohuimmat ja pitemmät varret kuin parsakaalilla (2016)

bulevardisoida muuttaa kaupungin keskustaan johtava moottoritienäinen väylä asunto-, liike- ja puistokaduksi (2015)

CC-voide (kosmet.) (engl. *CC = Color Correcting, Color Control*) BB-voiteesta edelleen kehitetty, kevyt mutta edeltäjänsä paremmin ihonväriä korjaava ja tasoittava meikkivoide (2013)

cheekismi rap-artisti Cheekin sanoituksista poimittu usein jonkinlaisen elämänohjeen kiteyttävä ilmaus (2014)

choker (engl.) tiukasti kaulan ympäri kiinnitettävä pantamainen muotikoru (2016)

cleantech (engl. 'puhdas teknologia') liiketoimintaratkaisuja, joissa pienillä raaka-aine- ja energiamäärillä saadaan aikaan tuotteet ja palvelut ja tuotetaan samalla mahdollisimman vähän päästöjä ja jätettä (2013)

culottes-housut (ransk. *culottes* 'lyhyet housut') naisten housut, joissa on pohjemittaiset leveät lahkeet (2015)

curling-vanhus (kuv.) toimintaa rajoittamalla avuttomaksi hoivattu vanhus (2013)

dataaminen (ark.) tietoteknisten viestintävälineiden (älypuhelimien ym.) käyttäminen (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

degrowth (engl.) aate ja toimintatapa, joka pyrkii hillitsemään talouden jatkuvaa kasvua, jotta maailma ja sen luonnonvarat säästyisivät tulevillekin sukupolville, *talouseläminen* (*talouskasvun* vastakohta) (2010)

delfiiniystävällinen *delfiiniystävällinen tonnikala* tonnikala, joka on pyydetty delfiinejä vahingoittamattomin menetelmin (2014)

designpääkaupunki kansainvälisen muotoilujärjestön ICIDin valitsema kaupunki, jossa tietyn vuoden ajan järjestetään runsaasti alan tapahtumia (2011)

digiloikka digitalisoimisen nopeuttaminen panostamalla sähköisten palvelujen ja toimintatapojen kehittämiseen (2016)

digisanelu digitaalinen sanelujärjestelmä, jonka avulla esim. lääkärit voivat sanella potilastiedot suoraan tietokoneelle (2011)

digitaalinen jalanjälki (engl. *digital footprint*) = *verkkonäkyvyys* (2010)

digitutor, digituutori henkilö, joka opastaa esim. opettajia tietotekniikan käytössä (2016)

downshiftaus, downshifting (engl.) rauhallinen ja yksinkertainen elämäntapa kiireisen vastakohtana (2011)

drooni (engl. *drone*) tav. kauko-ohjattava miehittämätön ilma-alus. Droonit ovat levinneet sotilaskäytöstä mm. tutkimus- ja huvikäyttöön. Niitä nimitetään usein myös lennokeiksi. (2016)

ebola, ebolakuume ebolaviruksen aiheuttama vaarallinen tauti (2014)

ebolakättely ebolatartunnan välttämiseksi kehitetty tervehtimistapa, jossa kämmenten sijaan kyynärpäät tai käsivarret koskettavat toisiaan (2014)

eppinen (ark.) *Eppistä!* nuorten kielessä = 'mahtavaa', 'hienoa' (2014)

EHEC-bakteeri, ehc-bakteeri *enterohemorraginen Escherichia coli* -bakteeri, joka aiheutti kuolemaan johtavia suolistotulehduksia Saksassa keväällä 2011 (2011)

eheytyiskurssi, ehyttämiskurssi uskonnollisten yhteisöjen järjestämiä kursseja, joiden tarkoituksena on ehyttää kyseisten yhteisöjen seksuaalisesti rikkinäisinä pitämiä ihmisiä. Eheytyiskurssit tulivat puheenaiheeksi syksyllä 2012 kristillisen Aslan-yhdistyksen kurssien saatua julkisuutta Helsingin Sanomien Kuukausiliitteessä. (2012)

ekoluokka VR:n uusi matkustusluokka, joka korvaa entisen toisen luokan. Eko tulee sanasta *economy* (ja viittaa taloudellisuuteen, edullisuuteen) eikä sanasta *ekologinen*. (2011)

ekstraluokka VR:n uusi matkustusluokka, joka korvaa entisen businessluokan (2011)

elektroninen urheilu, e-urheilu (engl. *e-sports*) digitaalisten pelien pelaaminen kilpailumielessä (2014)

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (lyh. *ELY* tai *ely*) valtionhallinnon alueellisia kehittämis- ja palvelukeskuksia, joille vuoden 2010 alussa siirtyivät mm. entisten työ- ja elinkeinokeskusten tehtävät (2010)

ELY, ely (lyh.) = *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* (2010)

eläinsuojeluasiamies maa- ja metsätalousministeriön virkamies, jonka tehtävänä on edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia yhteiskunnan eri osa-alueilla. Suomen ensimmäinen eläinsuojeluasiamies aloitti tehtävässään 12.8.2013. (2013)

eläkearmahdus yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien mahdollinen pääsy ennenaikaiselle eläkkeelle, nimityksenä myös ”Lex Lindström” työ- ja oikeusministeri Jari Lindströmin mukaan (2016)

emoji (jap. ’kuvakirjoitusmerkki’) hymiöitä monipuolisempia, pikaviestinnässä käytettäviä kuvasymboleja. Suomen ulkoministeriö julkaisee maailman ensimmäiset kansalliset emojiit, ”Suomi-emojiit”, osana This is Finland -maakuvasivuston joulukalenteria joulukuussa 2015. (2015)

energiaprocentti tietyn energiaravintoaineen, esim. proteiinin tai rasvan, osuudesta päivän kokonaisenergiansaannista (2014)

energiasääennuste aurinko- ja tuulienergian käytössä hyödynnettävä sääennuste, joka kertoo paikkakuntaakohtaisesti auringonpaisteen ja tuulen kilowattitunteina seuraavan 24 tunnin aikana (2016)

erityisherkkä keskimääräistä herkempi ihminen, joka reagoi voimakkaasti erilaisiin ärsykkeisiin (2014)

ERVA (lyh.) sosiaali- ja terveyspalvelujen erityisvastuualue (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

ERVV (lyh., tal.), **Euroopan rahoitusvakaustäline** euromaiden kesäkuussa 2010 perustama osakeyhtiömuotoinen rahasto (Euroopan väliaikainen vakausrahasto), joka voi myöntää euromaille lainoja kolmen vuoden ajan (2011)

esineiden internet internetin avulla toimiva erilaisten laitteiden ja muiden esineiden välinen tietoverkko, jossa esineet ovat yhteydessä toisiinsa ja kommunikoivat keskenään (2013)

esinetulostus, 3D-tulostus (engl. *3D printing*) esineiden valmistaminen yksi kerrallaan siihen kehitetyllä tulostimella (2012)

ET (lyh., leik.) = *esiteini, varhaisteini* (2012)

etuista, etuinen runsaasti etuja sisältävä, edullinen (mainoksessa: ”etuisin luuri”) (2015)

etähoito, etähoiva, ”virtuaalihoito” tietotekniikkaa ja nettiyhteyksiä käyttämällä annettava sairaan- tai vanhustenhoito. Hoitojärjestelmään voidaan kytkeä esim. verenpainemittari, jonka mittaustiedot välittyvät hoitohenkilöstölle. (2016)

e-urheilu = *elektroninen urheilu* (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

eurobondi (tal.) suunniteltuja euromaiden yhteisesti liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja, joilla otettaisiin yhteisvastuu euromaiden veloista (2011)

evakkopäiväkoti päiväkoti, johon muutetaan tilapäisesti oman päiväkodin korjausten ajaksi; vrt. *väistökoulu* (2014)

EVM (lyh., tal.), **Euroopan vakausmekanismi** euromaiden pysyvä kansainvälinen rahoituslaitos, johon kukin euromaa antaa sovitun määrän pääomaa ja takuupääomaa ja josta myönnetään lainoja apua tarvitseville euromaille (aloittanee toimintansa vuoden 2013 heinäkuun alussa) (2011)

feimi (ark.) (engl. *fame*) sosiaalisessa mediassa suosikiksi noussut henkilö (2013)

follata (ark.) (engl. *to follow* ’seurata’) seurata esim. tiettyä Twitter-tiliä, tilata sen päivitykset, olla sen seuraaja (2014)

fudge (engl.) lohkeava kerma- tai maitokaramelli, kinuski, toffee (2012)

gayby (engl. *gay + baby*) samaa sukupuolta olevan pariskunnan lapsi (2013)

genomitieto ihmisen koko perimää eli genomia koskeva tieto (Katso [Kielikello 3/2015.](#)) (2015)

genretietoisuus tekstilajin eli genren huomioon ottaminen; tilanteen ja siihen sopivan tyylin tiedostaminen (2012)

globaalienglanti, globish (engl., sanoista *global* ja *English*) kansainvälisissä yhteyksissä käytettävä, rakenteeltaan yksinkertainen englanti, *maailmanenglanti* (2010)

gluttaus (ark., ruok.) gluteenittoman ruokavalion noudattaminen ilman lääketieteellistä syytä (2013)

Google-lasit ks. *älylasit* (2013)

granola (ruok.) rapea ja paakkuinen myslin kaltainen paahdettu seos (2014)

greige (engl. *grey + beige*) harmaanruskea (2013)

Grexit (engl. *Greece + exit*) EU-lyhenteenä: Kreikan (mahdollinen) irtautuminen eurosta

haamupyörä = *aavepyörä* (2015)

haktivismi (sanoista *hackeri* ja *aktivismi*) laiton aktivismi verkossa (2010)

hakutulosten poistopyyntö = *tietojenpoistopyyntö* (2014)

hallintohimmeli, hallintohäkkyrä (kuv.) vars. kuntauudistuksiin liittyvistä organisaatiomuutoksista aiheutuvia mutkikkaita hallinnon rakenteita (2012)

halpabussiyhtiö bussiyhtiö, joka hinnoittelee lippunsa normaalia tuntuvasti halvemmiksi (2014)

halpuuttaa tehdä halvemmaksi (mainoksessa: ”halpuutimme hintoja”) (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) tammikuun 2015 sana.) (2015)

hashtag = *aihetunniste* (2012)

haudutuspata ruokaa hitaasti kypsentävä kattilamainen kodinkone (2016)

hellevaroitus sää tiedotuksen yhteydessä annettava virallinen varoitus odotettavissa olevasta kovasta helteestä (Ilmatieteen laitoksen uusi palvelu) (2010)

helmittee = *kuplatee* (2012)

hen naista tarkoittava 3. persoonan pronomini (engl. *she*) Leevi Lehdon uudessa James Joycen Ulysses-teoksen suomennoksessa. Sanaa on ennenkin esitetty samaan tarkoitukseen suomen kieleen. (Ruotsissa taas on viime aikoina pyritty sukupuolineutraaliin käytäntöön siten, että mm. eräissä lastenkirjoissa viitataan molempiin sukupuoliin uudispronominilla *hen*.) (2012)

henkilöskanneri, ”alastonskanneri”, lentokenttien turvatarkastuksessa käytettävä, matkustajan alastomana näyttävä kuvauslaite (2010)

hevosenlihakohu kohu, joka nousi monissa maissa, kun havaittiin, että hevosenlihaa oli myyty muuna lihana (2013)

hidaskassa kiireettömän kassa-asioinnin mahdollistava palvelu eräissä marketeissa (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

hietalisko Suomessa ennen tuntematon, Turun seudulla keväällä 2014 havaittu sisiliskoa suurempi lisko (2014)

Higgsin bosoni, Higgsin hiukkanen fysiikan teorian ennustama alkeishiukkanen, jollainen ehkä löydettiin hiukkaskiihdyttimellä heinäkuussa 2012 (2012)

hiilihappokorkki, virvoitusjuomakorkki pulloon kiinnitettävä korkki, jota kääntämällä siitä vapautetaan hiilihappo (ja makuaineeneste) pullossa olevaan veteen (2016)

hiilijalanjälki, hiilipaino (kuv.) yksilön tai yhteisön kulutuksen tai tuotteen valmistamisen ja sen elinkaaren aiheuttama hiilidioksidipäästöjen määrä, ilmastopaino (Katso Kuukauden kielijuttu -palstan [Ilmastodieetillä](#).) (2010)

HIIT (lyh., urh.) (engl. *high intensity interval training*) tehokas intervalliharjoittelun muoto, jossa yksittäinen harjoitus koostuu yleensä kuntopiirissä tehtävistä liikkeistä ja lyhyistä palautumisjaksoista (2013)

hipaisukortti, lähimaksukortti alle 25 euron ostoksiin käyvä maksukortti, josta lähimaksupäätte lukee tiedot pienen etäisyyden päästä ja varmentaa maksutapahtuman ilman maksajan erillistä hyväksyntää; maksupäätte pyytää tunnuslukua vain satunnaisesti (2013)

hipsteri urbaania elämäntapaa edustava tyyllitietoinen nuori aikuinen (2011)

hirvieläinten näivetystauti hullun lehmän tautia vastaava hirvieläinten aivoja tuhoava sairaus, joka uhkaa levitä Pohjois-Amerikasta myös pohjoismaihin (2016)

hoitotaide, hoivataide hoitolaitoksiin sopivaksi muokattu, hoitotilanteet ja hoidettavien erityisvaatimukset huomioon ottava taide, varsinkin taide-esitys (2015)

hoivavapaa lain mahdollistama työstä poissa oleminen omaisen tai läheisen (muun kuin lapsen) hoitamista varten (2014)

homepakolainen rakennuksen homevaurioiden vuoksi asuntoa tai työpaikkaa vaihtamaan joutunut henkilö (vrt. *sisäilmasairastunut*) (2013)

homing (engl.) = *kotoilu* (2011)

hooppaus (ark., engl. *hoopdancing, hooping*) = *hulailu* (2013)

hotspot (engl.) EU:n piirissä käytetty *järjestelykeskuksen* nimitys (2015)

HPV-rokote (*HPV* = engl. *human papilloma virus*) kohdunkaulansyöpää ehkäisevä rokote, joka tarjotaan maksutta 6.–9.-luokkalaisille tytöille (2013)

hulailu, hulavanteilu, ”hooppaus” liikuntamuoto tai tanssi, jossa pyöritetään hulavanteita. Alun perin *hula* on havaijilainen tanssi. (2013)

huokoistaa (kuv.) tauottaa, pitää taukoja työnteossa (2011)

huoneliha (engl. *room meat*) ihmisistä, jotka istuvat kokouksissa, seminaareissa yms. vain osoittamassa läsnäolollaan niiden tärkeyttä. Käsite on tunnettu satiirisesta elokuvasta *In the Loop*. (2016)

huonepakopeli = *pakopeli* (2015)

huudelma twiitti tai muu pikaviesti (2015)

hybridimyrsky myrsky, joka syntyy, kun esim. trooppinen hirmumyrsky yhdistyy kohtaamaansa talvimyrskyyn. Yhdysvalloissa tuhoja tehnyttä Sandy-myrskyä kutsuttiin hybridimyrskyksi. (2012)

hybridisota aseellisen sodankäynnin ja aseettomien vaikutuskeinojen yhdistelmä (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

hyggeillä (tansk. *hygge*) oleskella ja viettää aikaa kiireettömästi nautiskellen ja tunnelmoiden, vaikkapa kynttilänvalossa hyvästä ruoasta ja juomasta nauttien (2016)

hygieniatarra myymälöiden ym. liikkeiden siisteyttä kuvaamaan ehdotettu kasvojen ilmeellä viestivä tarra (2010)

hyperloop (tekn.) (engl. *loop* ’silmutta’) kehitteillä oleva erittäin nopea liikennöintiyhteys, jossa alipaineistetussa putkessa liikkuva kapseli kuljettaisi sekä matkustajia että rahtia. Putkesta on käytetty nimeä *matkustusputki*. (2016)

hyttysansa, hyttyskeräin laite, jonka luvataan houkuttelevan hyttysiä ja imuroivan ne säiliöönsä kuolemaan (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

hyväntekeväisyysyhteiskunta USA:n mallin mukainen monia palveluja pitkälti yksityisen rahoituksen avulla tuottava yhteiskunta (*hyvinvointivaltion* vastakohtana) (2015)

hyönteissyönti hyönteisten käyttö ravintona (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

häirikkölumi runsas, mm. rautatieliikennettä haittaava lumi (2010)

hävikkiravintola, hävikkiruokaravintola ravintola, jossa tarjottava ruoka valmistetaan kaupoista yli jääneistä ruoka-aineista (2016)

ideamyynti, ideanmyynti = *pitsaus* (2010)

ikälaki ks. *vanhuspalvelulaki* (2011)

ilmastodieetti (kuv.) hiili- eli ilmastopainoa keventävä, entistä vähemmän luonnonvaroja kuluttava elämäntapa (2010)

ilmastopaino = *hiilijalanjälki, hiilipaino* (2010)

ilmaveivi (urh.) mailalla tehtävä kiepautus, jonka aikana pallo tai kiekko pysyy mailan lavassa (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

ilmiöpohjainen opetus erilaisia ilmiöitä laajemmin kuin vain yhden oppiaineen piirissä käsittelevä opetus. Ilmiöpohjaista opetusta sovelletaan vuonna 2016 voimaan tulevassa peruskoulun opetussuunnitelmassa. (2015)

ilmiöviikko kouluviikko, jonka aikana perehdytään johonkin ajankohtaiseen ilmiöön kokonaisvaltaisesti, yli oppiainerajojen (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) syyskuun 2016 sanaa.) (2016)

instata (ark.) käyttää *Instagram*-sovellusta, erityisesti kuvien jakamiseen (2014)

IPO (lyh.) inhimillinen pääoma; henkilöstön johtamisen termi, joka tarkoittaa työntekijän osaamiseen ja muihin yksilön kykyihin liittyviä tekijöitä. IPO on osa inhimillisiä voimavaroja. (2012)

iskäkartalo, isäkartalo pikemminkin pehmeäkö kuin tiukaksi treenattu miehen vartalo (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) toukokuun 2015 sanaa.) (2015)

iso data = *massadata* (2013)

iso kuva (kuv.) (engl. *big picture*) kokonaisuus, kokonaiskäsitys jostakin. ”Tuomioistuimilta puuttuu yhä iso kuva asiasta.” (2013)

isäneuvola neuvola, jossa isät voivat terveystarkastuksen lisäksi keskustella terveydenhoitajan kanssa isyydestä ja parisuhteesta (2015)

iterointi Juha Sipilän hallitusneuvotteluissa käyttämä sana, jolla tarkoitetaan menetelmää, jossa ongelman ratkaisu tarkentuu työskentelyjaksoissa vähitellen ja tuottaa hieman edellistä tuotosta valmiimman lopputuloksen (2015)

jakamistalous (engl. *sharing economy*) ajattelu- ja toimintatapa, jossa hyödykkeitä lainataan, vuokrataan tai omistetaan yhdessä (2013)

jasmiinivallankumous Tunisiasta 2011 alkunsa saanut arabimaiden kansannousu, vrt. *arabikevät*. (Jasmiini on Tunisian kansalliskukka.) (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

jauholeipomo leipomo, jossa kaikki taikinasta lähtien tehdään itse. Sanaa on alettu käyttää erotukseksi paistopisteistä, joissa käytetään puolivalmisteita. (2013)

jepa (slangia) kiva, hyvä (2010)

joukkorahoitus (engl. *crowdfunding*) jonkin tuotteen tai palvelun rahoituksen kerääminen yksityisiltä henkilöiltä tai yrityksiltä etupäässä internetin välityksellä. Luvan tällaiseen toimintaan saa Suomessa vain yleishyödylliseen tarkoitukseen rahaa keräävä rekisteröity yhdistys. (2012)

joukkovihkiminen, yhteisvihkiminen varsinkin erikoisten numerosarjojen päivinä (esim. 12.12.12) järjestettäviä tilaisuuksia, joissa vihitään avioliittoon lukuisia pareja peräkkäin (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

joukkoäly (engl. *collective intelligence*) ryhmän jäsenten vuorovaikutukseen perustuva kyky suorittaa erilaisia älyyn pohjautuvia toimintoja, kollektiivinen älykkyys, kollektiiviäly. Sanaa on käytetty varsinkin tietoteknisistä innovaatioista puhuttaessa. (Katso Sana sanasta -palstan [Joukkoälyä ja joukkoälyttämistä](#).) (2010)

jurttakoulu helsinkiläisen Steiner-koulun pihalle pystytetty paimentolaismaja eli jurtta, jota on käytetty koululuokkien väistötilana (2014)

jytty (ark.) jokin iso tai jyrkä; jysäys, pamaus. Timo Soini käytti sanaa Perussuomalaisten menestyksestä vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

järjestelykeskus turvapaikanhakijoiden vastaanottoyksikkö, jossa maahantulijat rekisteröidään, ennen kuin he voivat siirtyä vastaanottokeskuksiin; vrt. *käsittelykeskus, hotspot* (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) syyskuun 2015 sanaa.) (2015)

jäähyväisvero omaisuusineen pysyvästi ulkomaille muuttavalta perittäväksi suunniteltu vero (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) maaliskuun 2015 sanaa.) (2015)

jääkiekkoväkivalta = *kaukaloväkivalta* (2012)

kahvikapseli tietynlaiseen kahvinkeittimeen sopiva kahvijauhetta sisältävä annospakkaus. Vastaavasta kahviuomasta käytetään nimitystä *kapselikaahvi*. (2011)

kahvikone laite, jolla valmistetaan varsinkin erikoiskahveja (2011)

kakkoskielinen suomea toisena kielenä (oppiaine S2 = suomi kakkonen) oppiva ja käyttävä (2012)

kakutikkari (engl. *cake pop*) tikkukaramellin muotoinen leivonnainen (2012)

kalifaatti (vars. hist.) kalifin johtama valtio. Sana tuli uudiskäyttöön kesällä 2014, kun ääri-islamilaisten terroristijärjestö ISIS julisti hallussaan olevat Syyrian ja Irakin alueet islamilaiseksi valtioksi, *kalifaatiksi*. (2014)

kanooppi = *sointilatvus* (2010)

kansalaisaloite lakialoite, jonka kansalainen voi saada eduskunnan käsittelyyn, mikäli onnistuu kokoamaan asiansa puolelta 50 000 äänioikeutettua (2012)

Kansalaispuolue keskustalaisen veteraanipoliitikko Paavo Väyrysen perustama rekisteröity yhdistys uuden eurovastaisen puolueen perustamiseksi (2016)

kansalaistiede muiden kuin asiantuntijoiden osallistuminen tieteentekoon esim. havaintojaan kirjaamalla ja erilaisia aineistoja täydentämällä (2012)

kapselikaavi ks. *kahvikapseli* (2011)

kapselisavuke, kapselitupakka, ”napsutupakka” savuke, jonka aromin voi vaihtaa kesken tupakoinnin napsauttamalla filttterissä olevaa aromikapselia (2016)

karikatyyppi karikatyyripersoonana eli karikatyyripiirroksen kohteeksi hyvin sopiva persoonallinen henkilö. Sanan on kehittänyt Suomen karikatyyristien ja pilapiirtäjien kiltta Skarpiit, joka valitsi vuoden 2011 karikatyyppiksi valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen. (2011)

karppausleipä, karppileipä vähähiilihydraattinen leipä (2011)

karppi (ark.) karppaaja, *karppausta* eli vähähiilihydraattista ruokavaliota noudattava; elintarvikkeesta tms.: vähähiilihydraattinen (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

karuselli (kuv.) Venäjän presidentinvaaleissa: saman henkilön käyminen äänestämässä useassa eri vaalipaikassa (2012)

karvasukset, karvapohjasukset, pitokarvasukset, ”skinit” pitopohjasukset, joiden pohjassa on pitoa ja luistoa lisäävää mohair- tms. karvaa (2016)

kasvu- ja työllisyyspaketti, kasvupaketti kesäkuun 2014 *minihallitusneuvotteluissa* hallitusohjelmaan lisätty suunnitelma taloudellista kasvua edistävästä toimista (2014)

kasvuyritys (tal.) kasvava yritys, jonka liikevaihto nousee tietyn prosentin verran kolmen tai useamman peräkkäisen vuoden aikana (2011)

kaukaloväkivalta, jääkiekkoväkivalta tappeleminen ym. jääkiekko-ottelun aikainen väkivalta kaukalossa (2012)

keinokinos = *apukinos* (2014)

keinoliha, tekoliha laboratoriossa keinotekoisesti eläimen kantasoluista kasvatettu liha. Ensimmäinen *keinopihvi* eli *laboratoriopihvi* oli hollantilaisten tutkijoiden elokuussa 2013 valmistama naudanlihapihvi. (2013)

kestävyystiede (engl. *sustainability science*) kestävästä kehitystä edistävä, eri tieteenaloja yhdistävä tiede (2016)

kestävyysvaje (tal.) heikkous, kestämyttömyys, esim. *valtionalouden kestävyysvaje* (2010)

ketterä kehitys yhteiskunnan ja talouselämän joustava, nopeasti muutoksiin sopeutuva kehitys (2012)

kevytyrittäjä yrittäjä, joka toimii yksityishenkilönä ilman omaa Y-tunnusta ja antaa laskutuksen hoidettavaksi siihen erikoistuneelle palveluntarjoajalle (2016)

kiertotalous (tal.) kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön panostava talous (2014)

kiky (lyh.), **kiky-sopimus** = *kilpailukyksopimus* (2016)

kilpailukyksopimus (lyh. *kiky* tai *kiky-sopimus*) hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen sopimus Suomen kilpailukykyyn parantamiseksi mm. työaikaan pidentämällä. Sopimuksesta käytettiin aluksi sanaa *yhteiskuntasopimus*. (2016)

kinesiotrippaus iholle määrätavalla kiinnitettävä teippi tai teippien muodostelma, jonka tarkoituksena on esim. lievittää kipua tai lisätä liikkuvuutta (2012)

kipsisakka-allas allas, jonka tiivistämiseen on käytetty kipsisakkaa. Talvivaaran kaivoksessa Sotkamossa vuoti rikkoutuneesta kipsisakka-altaasta jätevettä maastoon, mikä aiheutti alueella ympäristöongelmia. (2012)

kirjastokoira = *lukukoira* (2011)

kissakahvila kahvila, jossa asiakkaiden seurana on kissoja (2014)

kivijalkakauppa rakennuksen kivijalassa tai pohjakerroksessa sijaitseva pienehkö liikehuoneisto. Sanaa on alettu käyttää myös uudessa merkityksessä muistakin kauppaliikkeistä ja jopa tavarataloista verkkokaupan vastakohtana. (2014)

klikkausaktivismi, **kliktivismi** (engl. *clicktivism*) esim. yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen ja vaikuttaminen verkossa tviittaamalla tai klikkaamalla ”tykkäämisensä” tms.; vrt. *slaktivismi* (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

klikkausjournalismi (ark.) verkossa julkaistavien uutisten ja niiden otsikoiden muokkaaminen mahdollisimman uteliaisuutta herättäviksi, jotta klikkauksia (ja mainostajia) kertyisi paljon (2013)

klovni-ilmiö kansainvälinen ilmiö, jossa pelleiksi pukeutuneet henkilöt pelottelevat lapsia ja aikuisiakin. Vakavimmissa tapauksissa pellet ovat varustautuneet esim. pesäpallomailoin. (2016)

kokemusasiantuntija omien kokemustensa myötä (ei opiskellen) asiaan perehtynyt henkilö (2011)

kokonaisarkkitehtuuri toimintaprosessien, tietojen ja (tieto)järjestelmien ym. kokonaisrakenne. Sanaa on käytetty sekä julkisen että yksityisen alan hallintopapereissa. (2012)

kollektiivinen älykkyys, **kollektiiviäly** = *joukkoäly* (2010)

kombo (engl. *combo*) yhdistelmä, kombinaatio (2014)

konesali ks. *palvelinkeskus* (2011)

konmarittaa = *marittaa* (2016)

konttikoti tavarankuljetuskontista muokattu asunto (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

konttiostari tavarankuljetuskonteista rakennettu ostoskeskus, jollaisia on ainakin Englannissa (2015)

koodikoulu lapsille järjestettäviä pajoja tai kerhoja, joissa tutustutaan ohjelmointiin eli koodaukseen (2015)

Koosteen on toimittanut Kielitoimiston sanakirjan toimitus yhdessä Riitta Erosen ja Raija Moilasan kanssa.

koppi (kuv.) *saada, ottaa koppi* = tarttua tilaisuuteen, innostua asiasta, puuttua asiaan "Toivottavasti päättäjät ottavat ehdotuksesta kopin." (2013)

korulaki Tanskan median käyttämä nimitys laista, jonka perusteella turvapaikanhakijalta voidaan takavarikoida käteistä ym. omaisuutta, jos sen arvo ylittää 10 000 kruunua (eli noin 1 300 euroa) (2016)

korvavalo kuulokkeita muistuttavan laitteen kautta korvakäytävään suunnattava valo, jonka tarkoitus on torjua kaamosmasennusta (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

kotoilu (engl. *homing*) koti- ja käsitöiden harrastaminen kiireisen elämänrytmin vastapainoksi, myös osana *downshifistausta* eli hitaampaan elämäntapaan siirtymistä (2011)

koulushoppailu, koulushoppaus ilmiö, jossa vanhemmat valitsevat lapsensa koulun vertailemalla esim. eri koulujen resursseja, luokkakokoa ja oppilasainesta (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

Kreikan-tauti Euroopan unionia ravisuttanut Kreikan talouskriisi (2010)

krepperia kreppejä eli (täytettyjä) ohukaisia tarjoava ravintola tai kioski (2011)

kriisinhallintaveteraanikortti kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa palvelleille, veteraanistatuksen saaneille rauhanturvaajille myönnettävä kortti, joka oikeuttaa erilaisiin etuuksiin (2016)

kronitsi (ruok.) leivonnainen, joka on donitsin ja croissantin yhdistelmä (2014)

kuha (leik.) kunhan. Sosiaalisessa mediassa levisi syksyllä 2015 villitys, jossa puhekielistä *kuha*-sanaa käytetään *kunhan*-sanan sijasta erilaisissa lausahduksissa, esim. ”talvi ei pääse yllättämään – kuha vaihtaa talvirenkaat”. Sutkaukseen liittyy usein eri lähteistä koostettu kuva, jossa kuha-kala toimii ilmauksen kertomalla tavalla (esim. vaihtaa rengasta). (2015)

kuittipakko vuoden 2014 alusta voimaan tullut myyjän velvollisuus tarjota asiakkaalle kuittia ostoksista (2014)

kukkahattutäti, kukkis (ark.) sana, jolla viitataan mm. vähemmistöjä puolustaviin idealisteihin ja toisten asioihin ja mielipiteisiin puuttuviin ja neuvojaan auliisti jakeleviin (nais)henkilöihin (2010)

kulhoruoka (engl. *bowl food*) annoskulhoon rakennettu ateria, jossa ainekset ovat usein omina ryhminään (2016)

kulttuurinen omiminen toisen kulttuurin aineiden sopimattomana pidetty käyttö, esim. lapinpuku ei-saamelaisella (2016)

kuntakartta suunnitelma kuntien yhdistämiseksi (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

kupla (kuv.) samanmielisten ihmisten piiri. Ilmaus yleistyi eduskuntavaalien jälkeen, kun perussuomalaisten menestystä kummastelevien ihmisten sanottiin elävän omassa ”kulttuurikuplassaan”; vrt. *puna-viherkupla*. (2015)

kuplatee, helmittee, pallerotee (engl. *bubble tea*) alkuaan taiwanilainen makea kylmä tai kuuma teepohjainen juoma, jossa on tapiokahelmiä ja usein myös maitoa, makusiirappia, hedelmäututetta tai muuta makuainetta (2012)

kuppikakku (engl. *cupcake*) muffinivuoossa valmistettu leivonnainen, jonka pinta on kuorrutettu ja usein myös koristeltu (2012)

kutojamummo, neulojamummo julkisella paikalla käsitöitä tekevä ja kaupitteleva eläkeläisnainen. Helsingissä Malmin aseman ylikulikutunnelin kutojamummot nousivat julkisuuteen, kun esitettiin heidän häätämistään paikalta kaupusteluluvan puuttumisen vuoksi. (2012)

kuuraliukkaus tienpintojen liukkaus, joka johtuu vesihöyryn muuttumisesta jääksi. Sana esiintyi monesti lokakuun sää tiedotuksissa. (2016)

kuvauskopteri ilmakuvia ottava pienikokoinen kauko-ohjattava multikopteri

kyberhyökkäys = *verkkohyökkäys* (2012)

kyberturvallisuus, verkkoturvallisuus (engl. *cyber security*) yhteiskunnan digitaalisen toimintaympäristön turvallisuus ja sen suojaaminen hyökkäyksiltä (2013)

kylmäkahvi kesän 2015 trendijuoma, joka valmistetaan kylmäuuttamalla eli liottamalla kahvijauhetta kylmässä vedessä (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) heinäkuun 2015 sanaa.) (2015)

kylmäpesuohjelma pyykinpesukoneen 20 C-asteen pesuohjelma, joka on tullut ympäristöystävälliseksi uusissa pesukoneissa EU:n alueella (2014)

kyykkyviini (kuv.) halpoja viinejä, joita valittaessa alkoholiliikkeessä täytyy kumartua alahyllyille (2012)

kännykkäniska, teknokaula, tekstariniska kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvä kumara asento ja siitä johtuva niskan jäykkyys tms. vaiva (2015)

kännykkäparkki, puhelinparkki kaappi, hylly tai muu paikka, johon kännykät jätetään koulussa oppituntien ajaksi (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

kärkihanke tärkeänä pidetty, etusijalle asetettu hanke. Sana nousi jälleen esiin, kun hallitus julkaisi muutosohjelmassaan 26 kärkihanketta. Varsinkin aiemmin rinnalla on käytetty myös sanaa *keihäänkärkihanke*. (2015)

käsittelykeskus suomennos englanninkielisestä ilmauksesta *processing centre*; vrt. *järjestelykeskus* (2015)

laajennettu todellisuus = *täydennetty todellisuus* (2016)

laatikkoajattelu (kuv.) pitäytyminen tutuissa toiminta- ja ajattelutavoissa. Jotta luovat ideat pääsisivät esiin, pitäisi tulla ”ulos laatikosta” (engl. *out of the box*). (2014)

lannehelma, lanneröyhelö, peplum vaateen vyötäröltä alkava tav. lyhyt ja poimutettu, lantiota korostava helmamainen osa. Lannehelma voi olla myös irrallinen asuste. (2012)

lapsijalanjälki (kuv.) yhteiskunnallisten päätösten vaikutus lasten elämään ja hyvinvointiin. *Lapsijalanjälki* pitäisi Lastensuojelun Keskusliiton mukaan saada näkyväksi päätöksenteon yhteydessä tapahtuvalla lapsivaikutusten arvioinnilla. (2014)

latauslista lista musiikkikappaleista, joita verkko- ja mobiilikaupassa on ladattu (myyty) eniten (2010)

lavarunous (engl. *poetry slam*), runot, joita niiden kirjoittajat esittävät julkisilla paikoilla, esim. ravintolassa, järjestettävässä kilpailussa. Lavarunouden ensimmäinen suomenmestaruuskilpailu järjestettiin Helsingin juhlaviikoilla 2010. (2010)

lavatanssijumppa ryhmäkuntoilumuoto, jossa voimisteluun liitetään lavatanssien askeleita (2015)

leikkilähetti henkilö, jonka tehtävänä on elvyttää perinneleikkejä. *Leikkilähetit* ovat osa Suomen Kulttuurirahaston käynnistämää ja rahoittamaa kolmivuotista Koko Suomi leikkii -hanketta. (2014)

lemmenlukko lukko, johon rakastunut pari kaiverruttaa nimensä ja jonka he kiinnittävät julkiselle paikalle (esim. sillankaiteeseen) rakkautensa merkiksi (2010)

liikennekaari liikennettä koskevien säädösten kokonaisuus. Ruotsin vallan ajalta peräisin oleva sana *kaari* on edelleen käytössä eräiden laajojen lakien nimissä. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) huhtikuun 2016 sana.) (2016)

liikeneraivo liikenteessä muihin tienkäyttäjiin kohdistuva raivo, joka voi johtaa vaaralliseen ajotapaan ja onnettomuuksiin (2015)

lisätty todellisuus = *täydennetty todellisuus* (2016)

livettä (slangia) olla paikalla henkilökohtaisesti, ”livenä”, ei esim. tietokoneyhteyden avulla (2010)

loikka (kuv.) merkittävän kasvun, lisäyksen tms. aikaansaaminen; vrt. *tuottavuusloikka* (2015)

lokkisota kamppailu lokkien hävittämiseksi Helsingin Kauppatorilta (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

lonkkaliukumäki (kuv.) lonkkaleikkauspotilaiden nopeaan kuntoutumiseen tähtäävä hoito-ohjelma ("heti liikkeelle ja kävelyharjoituksiin") (2012)

lukukoira, kirjastokoira koira, joka on koulutettu kuuntelemaan kirjastossa varsinkin lukemaan opettelevien lasten ääneen lukemia satuja (2011)

lumiosaaminen taito ja tekniikka, jonka avulla pystytään hoitamaan liikenne mm. lentokentillä runsaastakin lumentulosta huolimatta, *snow-how* (Katso Kuukauden kielijuttu -palstan [Lumiosaamista](#).) (2010)

lumirulla sylinterimäinen luminen muodostuma, joita syntyy tavallisesti aukealle paikalle, kun tuuli pyörittää irtolunta kovalla pinnalla (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) helmikuun 2016 sanaa.) (2016)

lumivyöryvaroit, **vyöryvaroit** Ilmatieteen laitoksen antama varoitus lumivyöryn mahdollisuudesta (2012)

LUOMUS, Luomus (lyh.) Luonnontieteellinen museo (Kielitoimiston suosittama taivutus: *Luomuksen*) (2012)

Luonnonvarakeskus, Luke maa- ja metsätalousministeriön alainen tutkimuslaitos, joka perustettiin 1.1.2015 yhdistämällä mm. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, Metsäntutkimuslaitos Metla sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL (2015)

luostariviski luostarissa valmistettava viski, jollaisen tuotanto on aloitettu Suomessakin Valamon luostarissa (2014)

luottoluokitus (tal.) velanottajan takaisinmaksukyvyn arviointi tietyllä asteikolla (esim. AAA, AA, A, BBB, BB, B tms.). Jos esim. valtion luottoluokitus on hyvä, lainaa saa alhaisemmalla korolla. (2011)

lutkaliike (engl. *slut movement*) Kanadasta lähtöisin oleva liike, joka vaatii naisille oikeutta pukeutua miten vain ilman, että he joutuvat pelkäämään miesten ahdistelua. Liikkeen edustajat haluavat itse käyttää toiminnastaan mahdollisimman hätkähdyttävää sanaa. (2011)

lutkamarssi *lutkaliikkeen* mielenosoitus (2011)

LVI-lääke (lyh., *lisäinformaatiota vaativa itsehoitolääke*) apteekista reseptittä saatavaksi muutettu lääke, jonka asiakas saa ostaa keskusteltuaan ensin sen sopivuudesta farmaseuttisen henkilökunnan kanssa (2016)

lähetysikkuna (engl. *shout-box*) verkkoyhteys, jonka kautta kuuntelijat voivat reaaliaikaisesti kommentoida radiolähetystä. *Lähetysikkuna* on Ylessä käyttöön otettu sana. (2013)

lähimaksukortti = *hipaisukortti* (2013)

läskipyörä (ark.) = *paksupyörä* (2016)

lörtsy uppopaistettu litteähkö liha- tai hillotäyteinen piirakka. Kansa kuohahti, kun Eviran elintarvikeoppaan luonnoksessa ei pidetty *lörtsy*-sanaa hyväksyttävänä elintarvikkeen nimityksenä. Evira muutti kantaansa myöhemmin. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

maabrändi valtiosta luotava myönteinen mielikuva, jonka avulla maata pyritään tekemään tunnetuksi ulkomailla (2010)

maahanmuuttokriittisyys kriittinen suhtautuminen maahanmuuttoon (2010)

maailmanenglanti = *globaalienglanti*, *globish* (2010)

maaliviivateknologia Brasilian MM-kisoissa jalkapallossakin käyttöön otettu maalikamerateknikka maalikiistojen ratkaisemiseksi (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

magnitudi (mm. maanjäristyksen) suuruus, voimakkuus (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

maksumuuri (engl. *paywall*) verkkosisällön, esim. verkkolehden, ja sen käyttäjien väliin luotu este, joka sallii koko aineiston käyttämisen vain maksua vastaan (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

marittaa, konmarittaa järjestää ja poistaa liikaa tavaraa japanilaisen Marie Kondon kirjan KonMari oppien mukaan (2016)

marjakartta Luonnonvarakeskuksen suunnittelema, mobiililaitteella toimiva kartta, jossa näkyisivät hyvät marja- ja sienipaikat (2015)

marttaila hidastaa, rauhoittaa esim. kotona puuhailuun. Sana on peräisin Marttaliiton kampanjasta ”Hidastamalla hyvinvointiin”. Samaan on aiemmin viitattu sanoilla *homing* eli *kotoilu* ja *downshifting* eli *hitailu*. (2011)

massadata, iso data (engl. *big data*) data, jota on paljon, jota tulee nopeasti lisää ja joka on muodoltaan vaihtelevaa (2013)

masutuubi putkimainen joustava äitiysvaate (2011)

matcha, matcha-tee japanilainen vihreän teen lehdistä tehty hienojakoinen jauhe, joka jätetään juomaan; tällaisesta jauheesta valmistettu juoma. Suosittu juoma on myös *matcha latte*, jossa on vahvaksi uutetun matcha-teen lisäksi maitoa. (2015)

matkasynnytys synnyttäminen matkalla synnytyslaitokseen. Matkasynnytysten pelätään lisääntyvän, kun sairaaloiden toimintoja keskitetään. (2014)

matoproteiini syötävien hyönteisten toukista saatava proteiini, jota jo jalostetaan teollisesti (2013)

mauto (lyh., ark.) mopoauto, pikkuautoa muistuttava kevyt moottoriajoneuvo (2011)

MDPV (lyh.) kemiallinen yhdiste metyleenidioksiyprovaleroni, jota käytetään huumausaineena ja josta arkikielessä käytetään myös sanaa *aakkoset* (2010)

mentalisoida (psyk.) jäsentää ja kuvata tunnetilojaan sekä erottaa omat tunteet muiden tunteista (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

mentalisti henkilö, joka varsinkin esiintyvänä taiteilijana haluaa antaa sen vaikutelman, että hänellä on yliluonnollisia psyykkisiä kykyjä (2012)

merenneitoreidet (ark., engl. *mermaid thighs*) naisen reistä, joiden sisäpinnat koskettavat toisiaan jalkojen ollessa vierekkäin. Ilmauksella halutaan vastustaa laihooden ihannointia ja kannustaa kaikenlaisten vartaloiden arvostamiseen. (2016)

MERS, mers (lyh., lääk.) (engl. *Middle East respiratory syndrome* 'Lähi-idän hengitysoireyhtymä') vaarallinen hengitystieinfektio, joka puhkesi epidemiaksi toukokuussa 2015 Etelä-Koreassa, mistä sen pelättiin leviävän muuallekin (2015)

metsuriseksuaali (leik.) rennosti esim. villa- tai flanellipaitaan pukeutuva parrakas mies, joka tyyli-ihanteena on syrjäyttänyt huolitellun ns. metroseksuaali-miehen (2014)

miesnuttura = *muttura* (2015)

mimmikirjallisuus (ark.) (engl. *chick lit*) varsinkin nuorille naisille suunnattu romanttinen ja us. myös huumoripitoinen viihdekirjallisuus. Vastaavaa elokuvan lajityyppiä on nimetty *mimmielokuvaksi* tai *mimmileffaksi* (engl. *chick flick*). (2013)

minihallitusneuvottelut pääministerin (ja muidenkin ministerien) vaihtumisesta johtuvat hallituksen linjaa koskevat neuvottelut kesken hallituskauden (2014)

misellivesi (kosmet.) (engl. *micellar [cleansing] water*) ihonpuhdistukseen tarkoitettu mieta saippuaton neste, joka poistaa epäpuhtauksia misellien avulla (miselli on pallomainen lipidimolekyyli-rakenne) (2014)

mode (slangia) = *moderaattori, moderoiija* (2011)

moderaattori, moderoiija verkkokeskustelun valvoja (2011)

moderoida valvoa verkkokeskustelua (2011)

MOK (lyh., *monialainen oppimiskokonaisuus*) oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja, joiden suunnitteluun myös oppilaat osallistuvat (2016)

momo (lyh., engl. *modest modernism* 'vaatimaton modernismi') arkkitehtuurin tyyliisuunta, jota edustavat mm. lähiöiden elementtikerrostalot, *momo-talot* (2013)

monilukutaito erilaisten viestien vastaanottamisen, tuottamisen ja arvioimisen taito (2015)

monitilatoimisto työtila, jossa on avotilan lisäksi muita erilaisia työskentelyalueita (2014)

muistohuone sairaalaan järjestetty rauhallinen huone, jossa omaiset saavat jättää jäähyväiset vainajalle (2013)

muistopyörä = *aavepyörä* (2015)

mukikakku (engl. *mug cake*) mikrossa mukissa nopeasti valmistettava kakku (2014)

multikopteri helikopterimainen ilma-alus, jossa on vähintään kolme kantoroottoria (Katso Kielikello 2/2016.) (2016)

mummolaki (leik.) ulkomaalaislakiin suunniteltu lisäys, joka olisi mahdollistanut Suomessa asuvien siirtolaisten iäkkäiden vanhempien oleskelun lastensa luona (2010)

musta perjantai (engl. *Black Friday*) kiitospäivän jälkeinen perjantai, joka aloittaa alennuskampanjoineen joulusesongin Yhdysvalloissa. Siitä tuli marraskuussa 2015 aiempaa vilkkaampi myyntipäivä myös Suomessa. Määrite *musta* johtui alun perin ostoryntäyksen aiheuttamista liikenneuhkista, mutta nykyään se usein yhdistetään vanhaan kirjanpitolapaan merkitä tappiot punaisella ja voitot mustalla. (2015)

mutsifarkut (ark.) korkeavyötäröiset, takamuksesta tiukat mutta muuten hiukan lököttävät farkut (2016)

muttura, miesnuttura miesten nutturakampaus (2015)

muunsukupuolinen henkilöstä, jonka sukupuoli-identiteetti ei ole yksiselitteisesti miehen tai naisen, vaan näiden väliltä, näiden yhdistelmä tms. (2016)

naamiokissa kissaroduista, joilla kissan naaman ja korvien väri synnyttää naamiomaisen vaikutelman; erityisesti *neva masquerade* -rotuisesta kissasta, jollaisen presidentti Tarja Halonen sai lahjaksi Venäjän pääministeriltä Dmitri Medvedeviltä (2013)

naapurivahti vapaaehtoistarkkailija, jollaisia on ehdotettu poliisin avustajiksi ja jotka toimisivat poliisin ”silmänä ja korvana” erityisesti haja-asutusalueilla (2012)

nakukakku (ruok.) (engl. *naked cake* ’alaston kakku’) täytekakku, jonka reunoja ei kuorruteta, vaan kakkupohja- ja täytekerrosten annetaan jäädä näkyviin (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) marraskuun 2015 sanaa.) (2015)

nalleentua (leik.) omaksua pankinjohtaja Björn (= Nalle) Wahlroosin talouspolitiikkaa koskevia ajatuksia (2012)

nallekriisi Ruotsin ja Valko-Venäjän välinen selkkaus, joka aiheutui siitä, että ruotsalaisen viestintätoimiston tempauksena Valko-Venäjän pääkaupunkiin Minskiin pudotettiin pienkoneesta pehmonalleja, jotka sisälsivät sananvapautta käsitteleviä viestilappuja (2012)

nalleneuvola eräillä terveysasemilla tms. toimiva leikkimielinen pehmoeläinten neuvola, jonka tarkoitus on vähentää lasten neuvolajännitystä (2015)

nanosukset, ”nanot”, nanopinnoitteen pohjansa ansiosta sää- ja latuoloihin mukautuvat sukset, joita ei tarvitse voidella (2010)

napsutupakka (ark.) = *kapselitupakka* (2016)

natsitorttu (ark.) tähden muotoisista joulutorttuista, jotka herättivät Ruotsissa joissain piireissä paheksuntaa ”hakaristin mieleen tuovan” muotonsa vuoksi (2013)

nelma siikoihin kuuluva uusi, Suomessa viljeltävä vieraskalalaji (2014)

nettirasismi verkkokirjoittelussa esiintyvä rasismi (2010)

neulojamummo = *kutojamummo* (2012)

nielurajoitin katiskan nielun laajenemisen estävä laite; vrt. *turvakatiska* (2014)

nolari, nollakymmen, nolkytluku (ark.) 2000-luvun ensikymmen (2010)

nopeajuna erityisen nopeasti liikkuva huippumoderni juna, jollaisen käyttöönotto lyhensi huomattavasti matka-aikaa Helsingin ja Pietarin välillä (2010)

normipäivä (ark.) normaali päivä. Normi- on korvannut sanan normaali myös lukuisissa muissa yhteyksissä: *normiruoka, normiopiskelija, normiyhteiskunta*. (2010)

nostopöytä = *seisomapöytä* (2013)

nuorisotakuu, nuorten yhteiskuntatakuu takuu alle 30-vuotiaiden syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävistä toimenpiteistä, esim. työ- tai opiskelupaikan järjestämisestä. Hallitusohjelman mukainen nuorisotakuu tuli voimaan 1.1.2013. (2012)

nyhtökaura, ”nyhtis” kaurasta ja pavuista valmistettu proteiinipitoinen elintarvike. Nyhtökaura on rekisteröimätön tavaramerkki. (2016)

nyhtöpossu (ruok., engl. *pulled pork* ’revitty sianliha’) porsaan kaslerista tai lavasta suolaliemessä liottamalla ja uunissa kypsytämällä valmistettava liharuoka (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

nyrkkitervehdys nyrkin törmäyttäminen kaverin nyrkkiä vasten voiman ja toveruuden merkiksi (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) maaliskuun 2016 sanaa.) (2016)

näppäilytaidot tietotekniikan käyttöön liittyvät taidot, joihin panostetaan, kun käsiala- eli kaunokirjoitus jää pois peruskoulun opetussuunnitelmasta 2016 (2015)

oleskeluyhteiskunta yhteiskunta, jossa voi eellä osallistumatta yhteisiin ponnistuksiin (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

olohuonetentti kodeissa järjestettävä pienimuotoinen vaalitentti (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) huhtikuun 2015 sanaa.) (2015)

omatoimikirjasto kirjasto, jossa voi asioida, vaikka henkilökuntaa ei ole paikalla (2014)

opetus- ja kulttuuriministeriö entinen opetusministeriö (2010)

oranssi kortti Suomen Palloliiton käyttöön ottama oranssinvärinen varoituskortti, jota näyttämällä yritetään saada kuriin urheilukenttien laidoilla räyhäävät lasten vanhemmat (2011)

osaamispiste (lyh. *osp*) ammatillisessa perustutkinnossa opintosuoritusten laajuutta ilmaiseva yksikkö (2015)

pakkolaki hallituksen yksinään (työmarkkinaosapuolten kanssa neuvottelematta) esittämä työehtoja koskeva laki (2015)

pakopeli, pakohuonopeli, huonepakopeli elämispeli, jossa joukko ihmisiä suljetaan pieneen tilaan, josta he yrittävät päättelykyvyn ja yhteistyön avulla päästä määräajassa ulos (2015)

pakotejuusto, Putin-juusto, Venäjä-juusto alun perin Venäjän markkinoille tarkoitettu suomalainen juusto, jota Venäjän asettamien *vastapakotteiden* vuoksi myytiin halvalla Suomessa (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

paksupyörä, ”läskipyörä” erittäin leveärenkainen ja muutenkin tukeva polkupyörä (2016)

pakurikäpä kansanomaisessa lääkinnässä ja terveystuotteena käytetty koivun (ja muidenkin lehtipuiden) lahottajasieni. Pakurikäävän myynti elintarvikkeena oli välillä kiellettyä, mutta vuoden 2011 lopulla Evira antoi luvan käyttää sitä mm. teessä ja erilaisissa ravintolisissä. (2012)

palautuskeskus kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille tarkoitettu keskus, josta heidät palautetaan lähtö- tai kotimaahansa (2015)

paljasjalkailu juokseminen ja muu liikkuminen avojaloin (2012)

paljasjalkakengät kevyet vaimentamattomat kengät, joilla käveleminen vaikuttaa kehoon samalla tavalla kuin paljain jaloin kävely (2012)

paljastussivusto salaisina pidettyjä tietoja julkistava Internet-sivusto, *vuotosivusto*, esim. Wikileaks (2010)

paljuilu kylpypaljussa rentoutuminen (2012)

pallerotee = *kuplatee* (2012)

palmutukka = *ananastukka* (2014)

palomuri (kuv., tal.) kriisirahastoista, joiden avulla pyritään estämään talouskriisin leviäminen euromaasta toiseen (2012)

palvelinkeskus tila tai rakennus, jossa on suuri määrä palvelimia. Hakukoneyhtiö Googlen palvelinkeskus avattiin entisen paperitehtaan tiloissa Haminassa syksyllä 2011. (2011)

palvelualoite kuntaa velvoittava pyyntö vertailla omaa palveluaan yksityisen yrityksen tuottamaan palveluun. Tällaista on ehdotettu käyttöön mm. Helsingissä. (2012)

palvelukylä kuntauudistuksissa suurkunnan reuna-alueille jäävä kylä, jossa kuitenkin on joitain palveluja (2011)

palvelumuotoilu palvelujen suunnittelu mahdollisimman käyttäjäystävällisiksi ja toimiviksi (2016)

Panama-paperit, Panaman paperit julkisuuteen vuodettuja luottamuksellisia asiakirjoja ns. offshore-yrityksistä ja niiden veroparatiiseihin sijoittamista varoista (2016)

paperiton siirtolaisista, jotka asuvat maassa vailla oleskelulupaa tai henkilöpapereita ja siten myös vailla oikeuksia (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

parhaus, parhautta (ark.) paras mahdollinen, parasta mahdollista, esim. myönteinen arviointi: *esitys oli silkkaa parhautta* (2010)

pd-raha positiiviseen diskriminaatioon eli erityiskohteluun perustuva lisäraha, jota myönnetään Helsingissä eräille kouluille ja jonka avulla saadaan mm. palkatuksi tavallista enemmän opettajia.

Näin pyritään tukemaan kouluja ja ehkäisemään syrjäytymistä alueilla, joilla on paljon maahanmuuttajia. (2012)

peliala tietokone- ym. pelejä tuottava teollisuudenala (2013)

peligraafikko ammattimainen pelisuunnittelija. Alalle voi nyt kouluttautua toisen asteen ammattitutkinnon suorittamalla. (2015)

peplum = *lannehelma* (2012)

perhesurma omien perheenjäsentensä surmaaminen (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2011)

persu (ark., us. halv.) Perussuomalaisten jäsen tai kannattaja (2011)

phablet (engl. *phone + tablet*) älypuhelin, jossa on erityisen suurikokoinen kosketusnäyttö. Suomenkieliseksi vastineeksi on tarjottu mm. sanoja *taulupuhelin*, *isonäyttöpuhelin*, *jättikännykkä*, *jättipuhelin* ja *puhlehti*. (2013)

pienjuominen vähäinen alkoholin käyttö humalahakuisen juomisen vastakohtana (tutkija Antti Maunun luoma termi) (2016)

piilovesi tuotteen valmistukseen käytetty luonnonvaroja kuluttava vesimäärä, joka ei näy lopputuotteessa (2010)

pilvipalvelu (tietotekn.) (engl. *cloud computing service*) hajautettu verkkopalvelu, jossa tietokoneita, ohjelmia ja tietoteknisiä palveluja käytetään verkon kautta. Tietotekniikan termitalkoot suosittaa käytettäväksi termejä tietotekniikan *resurssipalvelu* tai *etäresurssipalvelu*. (2012)

pitokarvasukset = *karvasukset* (2016)

pitsaus (ark.) (engl. *pitching*) idean esittely rahoittajille; Kielitoimiston ehdotus suomalaiseksi vastineeksi *ideamyynti* (~ *ideanmyynti*) (2010)

poke-kakku, pokekakku (engl. *poke* 'tökkiä') kakku, jonka paistuneeseen pintaan tökitään reikiä, jotka täytetään hillolla tms. (2016)

poke-pysäkki, pokepysäkki Pokémon Go -peliin liittyvä paikka (usein jonkinlainen maamerkki tai nähtävyys), josta löytyy runsaasti peliin liittyvää sisältöä

pokettaa pelata Pokémon Go -peliä (2016)

pop-up-ravintola (engl. *pop up* = ponnahtaa) *tilapäisravintola*, *väliaikaisravintola*, vain lyhyen määräajan (esim. jonkin tapahtuman ajan) toimiva ravintola (2011)

porkkala kylmäsavulohta muistuttava vegaaninen ruoka, joka valmistetaan porkkanoista kypsentämällä ne ensin suolakuoressa ja maustamalla sitten savuaromisessa marinadissa (2016)

postata lähettää postaus (2011)

postaus verkkosivustolle lähetetty viesti tai juttu. Postaus voi olla esimerkiksi blogimerkintä tai keskustelupalstalle lähetetty viesti. (2011)

prinsessapari prinsessa ja hänen puolisonsa (vrt. presidenttipari). Sanaa käytettiin prinsessa Victorian ja hänen puolisonsa Danielin häistä kertovissa uutisissa. (2010)

printti painettu julkaisu, paperiversio sähköisen vastakohtana. Ennestään sanalla on tarkoitettu tulostetta ja painokuvaa. (2012)

protaus (ark.) proteiinipitoisen ravinnon suosiminen (2012)

pubistuminen, publiutuminen olutravintoloiden lisääntyminen ja muiden palveluiden väheneminen, minkä on sanottu leimaavan tiettyjä asuinalueita (2014)

puettava teknologia vaatteeseen, rannekelloon, silmälaseihin tms. liitettävästä teknologiasta, jonka avulla esim. mitataan elintoimintoja. Mittaustietoja voidaan hyödyntää mm. urheiluvalmennuksessa, terveydenhoidossa tai kuntoutuksessa. (2013)

puhelinparkki = *kännykkäparkki* (2013)

pukukoppipuhe (engl. *locker-room talk*) rempseä, sovinistinenkin, miesten kesken harjoitettu puhe, jollaiseksi Donald Trump on selitelty naisia halventavia puheitaan (2016)

puna-viherkupla (kuv.) ilmaus, jolla viitataan varsinkin vasemmistolaisia ja vihreitä arvoja kannattavan kulttuuriväen maailmankuvaan; vrt. *kupla* (2015)

Putin-juusto = *pakotejuusto* (2014)

putkihuivi = *tuubihuivi* (2011)

puunhalausviikko elokuinen viikko, jonka aikana ihmisiä kannustettiin puita halaamalla osoittamaan arvostusta lähiympäristöään kohtaan (2016)

pystykahvit esim. työpaikoilla seisten juotavat kahvit (2014)

pyörätasku polkupyörien ryhmittymistä varten risteykseen varattu alue (2011)

pätkäpaasto, 5:2-dieetti ruokavalio, jonka mukaan syödään erittäin kevyesti kahtena ja normaalisti viitenä päivänä viikossa (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

pätkävaltuutettu (ark.) kesken toimikauden varavaltuutetun paikalta varsinaiseksi valtuutetuksi siirtynyt henkilö (kunnan)valtuustossa (2012)

päästöskandaali kohu, joka syntyi, kun autonvalmistaja Volkswagenin todettiin käyttäneen autoissaan pakokaasujen päästötuloksia väärentävää ohjelmaa (2015)

pöhinä kuhina, vilkas keskustelu, aktiivisuus etenkin sosiaalisessa mediassa. Ylen äänestyksessä *pöhinä* valittiin vuoden 2013 sanaksi; jotkut kritisoivat valintaa sillä perusteella, että sanalla on slangissa viitattu amfetamiiniin. (2013)

QR-koodi (engl. *QR = Quick Response*) yhdentyypinen ruudunmuotoinen kuviokoodi eli kaksikulotteinen kuviokoodi, joka sisältää tietoa siihen liittyvästä kohteesta. Koodin sisältämä tieto voidaan lukea esimerkiksi kamerakännykän avulla. QR-koodi on rekisteröity tavaramerkki. (2012)

raamisopimus työehdoista ja palkoista sopiminen tiettyjen rajojen mukaisesti eri aloilla ja liitoissa (2011)

rahakoira setelit haistamaan koulutettu koira, jota käytetään tullissa matkustajien laittomien rahakätköjen paljastamiseen (2013)

raide (kuv., pol.) *toisen raiteen neuvottelut* EU:n piirissä: diplomaatiasta, jossa tavoitteisiin pääsemiseksi käytetään epävirallisia keinoja ja kanavia (2014)

rajakki (ark., halv.) oman valtion rajoja kiinni vaativa maahanmuuttovastainen henkilö (2016)

rakennepaketti hallituksen rakennepoliittinen ohjelma, joka tähtää yhteiskunnan palvelurakenteiden (käytännössä esim. vanhustenhoidon) muuttamiseen niin, että julkiset menot supistuvat (2013)

rakennusadoptio yksityisten henkilöiden tai yhteisöjen sitoumus huolehtia rapistumaan päässeistä vaatimattomilta vaikuttavista mutta historiallisesti arvokkaista julkisista rakennuksista (2014)

reiluuttaa tehdä (hinnoittelu) reilummaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Sanaa käytettiin maataloustuottajien kampanjassa vastaiskuna *halpuuttamiselle*. (2015)

rengashotelli autonrenkaille tarkoitettu säilytyspaikka (2014)

reserviläiskirje Puolustusvoimien toukokuussa 2015 reserviläisille lähettämä kirje, jossa kerrotaan, mihin joukkoon henkilö on sijoitettu ja mikä hänen tehtävänsä olisi mahdollisen sodan aikana (2015)

retronyymi uudissana, joka syntyy jo olemassa olevan käsitteen tarkennukseksi, esim. sana *lankapuhelin*, jota käytetään *puhelin*-sanan sijasta erotukseksi *matkapuhelimesta* (2014)

richsplaining (engl. *rich* + *explaining*) ylenkatseellinen puhetapa, johon hyväosaisten väitetään syyllistyvän köyhiä neuvoessaan (2016)

rikkidirektiivi laivojen rikkipäästöjä Itämerellä säätelevä EU-direktiivi, joka tuli voimaan vuoden 2015 alusta (2015)

robottibussi automaattiohjauksella toimiva pieni bussi, jossa ei ole kuljettajaa. Bussit ovat olleet koekäytössä tänä vuonna Helsingissä, Espoossa ja Tampereella. (2016)

roll up (engl.) = *rullajuliste* (2012)

romutuspalkkio palkkio, joka maksetaan uuden vähäpäästöisen auton ostavalle ja yli 10 vuotta vanhan autonsa romuttavalle kuluttajalle. 1.7.2015 alkaneella kokeilukaudella valtio ja autoala maksavat yhdessä kuluttajalle 1 500 euroa romutuspalkkiota. (2015)

rullajuliste, roll up rullattava mainosjuliste (2012)

Ruotsidemokraatit (ruots. *Sverigedemokraterna*) maahanmuuttovastaisuudestaan tunnetuksi tullut ruotsalainen puolue (2010)

ruusukulta, ruusukultainen punaiseen vivahtava kullan väri, joka oli muotiväri mm. koruissa ja hiuksissa (2016)

saattokellot, surukellot kirkonkellojen soitto saatettaessa vainajaa kirkosta; sadoissa kirkoissa ympäri maailman soitettiin lokakuussa kelloja päivittäin Syyrian sodan ja erityisesti Aleppon pommitusten uhrien muistoksi, Aleppon kellot (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) lokakuun 2016 sanaa.) (2016)

sahasää ääripäästä toiseen nopeasti vaihteleva sää (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

sairauskarenssi hallituksen säästöpakettiin sisältyvä vaatimus, että ensimmäinen sairauspoissaolopäivä olisi nykyisestä poiketen palkaton (2015)

sairauslännäolo (ruots. *sjuknärvaro*) läsnäolo työpaikalla sairaana. Sairaussakon uhan pelätään aiheuttavan sairauslännäoloja. (2012)

sairaussakko yleisiin työehtoihin ehdotettu ensimmäisen sairauspoissaolopäivän palkattomuus (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

sanakartta näkövammaisille tarkoitettut sanalliset ohjeet tietyn reitin kulkemiseksi; ohjeet voi ladata netistä äänitiedostoiksi omiin laitteisiinsa (2011)

Sanan selityksen lopussa on sulkeissa poimintavuosi.

sapioseksuaali henkilö, joka pitää älyä sukupuolisesti erityisen viehättävänä ominaisuutena (2016)

sarjavihkiminen = *joukkovihkiminen* (2012)

sateenkaareva seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluva, liittyvä, sen huomioon ottava yms., esim. *sateenkaareva nuorisotyö* (2016)

sateenkaarikynnet sateenkaaren värein lakatuista kynsistä, joilla halutaan tukea suvaitsevaisuutta ja ihmisten välistä tasa-arvoa. Ruotsalainen Emma Green Tregaro osoitti sateenkaarikynsillään mieltään Venäjän uutta homolakia vastaan yleisurheilun MM-kisoissa Moskovassa. (2013)

sateenkaarinuori sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön kuuluva nuori (2015)

seisomapöytä, nostopöytä vars. toimiston työpöytä, jonka korkeutta voi säätää niin, että myös seisten työskentely on mahdollista (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

selfie (ark.) (engl., lyhennetty sanasta *self portrait*) kuvaajan us. vain itsestään älypuhelimella tai nettikameralla ottama kuva, joka julkaistaan sosiaalisessa mediassa. Suomalaiseksi yleiskieliseksi vastineeksi *selfielle* on ehdotettu sanaa *omakuva* ja arkikieliseksi vastineiksi mm. sanoja *itsuli*, *omis*, *omsku* ja *meitsie*. (2013)

selfiekeppi, selfiesauva, selfietikku (engl. *selfie stick*) sauva, jonka toisessa päässä on paikka kännykän kiinnittämistä varten ja toisessa kädensija ja nappi, jota painamalla otetaan selfie (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

shoutbox = *lähetysikkuna* (2013)

siltarahoitus väliaikainen laina, jonka avulla velallinen tai avustuksen saaja säilyttää maksuvalmiutensa lopullisen lainan tai avustuksen maksamiseen saakka. EU-maat myönsivät Kreikalle 7,16 miljardin suuruisen siltarahoituksen heinäkuussa 2015. (2015)

sipilöidä sana, jolla viitataan pääministeri Juha Sipilän poukkoilevana pidettyyn hallituspolitiikkaan (2015)

sipsikaljavegaani, sipsari (leik.) epäterveellisistä ruoista ja juomista nautiskeleva, terveysintoilua välttävä vegaani. Sana oli alkujaan erään Facebook-ryhmän itseironinen nimitys. (2016)

sissiviljely kaupungin joutomaiden valtaaminen ja käyttäminen pienimuotoiseen viljelyyn (2010)

sisäilmasairastunut tav. kosteusvaurioista johtuvan huonon sisäilman vuoksi hengityselinten sairauksia tms. potevasta henkilöstä (2013)

sitouttamisbonus, stay-bonus talousvaikeuksissa olevien yhtiöiden johtajille ja asiantuntijoille maksetuista palkkioista, joilla heitä houkuteltaan jäämään yhtiöiden palvelukseen (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

sixpack (kuv.) pääministeri Jyrki Kataisen kuuden puolueen hallitus (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2011 sanoja.) (2011)

skinit (ark., < esim. tuotemerkeistä Skintec ja SkinPro) = *karvasukset* (2016)

slaavikyykky leveä kyykkyasento, jossa ollaan kantapäät maassa ja selkä suorana. Slaavikyykystä tuli hitti sosiaalisessa mediassa sen jälkeen, kun Vladimir Putin kuvattiin tässä asennossa ylävartalo paljaana. (2014)

slaktivismi (halv.) (engl. *slacktivism*; *slack* 'veltto', *slacker* 'laiskuri') = *kliktivismi* (2014)

slopestyle (engl. 'rinnetyyli') lumilautailijoiden ja freestylehiihtäjien erilaisia temppuja sisältävä urheilulaji. Slopestyle tuli uutena olympialajina Sotšin talviolympialaisiin, jolloin käytiin keskustelua lajin mahdollisesta suomenkielisestä nimityksestä. (2014)

snow-how (engl.) = *lumiosaaminen* (2010)

snäppi Snapchat-pikaviestipalvelun välityksellä lähetetty kuva tai video (2015)

snäppäillä, snäpätä käyttää Snapchat-pikaviestipalvelua (2015)

sohvakatselu tv-lähetysten katselu kotona perinteisestä televisiosta eikä esimerkiksi taulutietokoneelta tai kännykstä (2014)

soinismi Perussuomalaisten puheenjohtajan Timo Soinin retoriikan mukainen ilmaus, usein sutkaus; Timo Soinin perussuomalainen politiikka (2011)

sointilatvus ääntä hajottava ja akustiikkaa parantava laite, jollainen on mm. Helsingin uuden Musiikkitalon konserttisalin katossa. Sana *sointilatvus* voitti Helsingin Sanomien järjestämän kilpailun, jossa etsittiin sanalle *kanooppi* suomenkielistä vastinetta. (2010)

some (lyh., ark.) sosiaalinen media (2011)

someilmiö sosiaalisessa mediassa paljon innostusta herättävä ilmiö, esim. ajankohtainen tapahtuma, asia tai Youtube-esiintyjä (2015)

some-katselu, sosiaalinen televisionkatselu televisio-ohjelman katselu siten, että katsoja on samanaikaisesti yhteydessä muihin katsojiin sosiaalisen median kautta. Katsoja voi esim. kommentoida katsomaansa televisio-ohjelmaa Facebookin tai Twitterin kautta tai lukea toisten katsojien kommentteja ohjelmasta. (2013)

someraivo sosiaalisessa mediassa leviävä raivokas viestintä, joka voi kohdistua esim. yksityishenkilöihin, poliitikkoihin tai viranomaispäätöksiin (2015)

somesuomi sosiaalisen median viestinnässä käytettävä kielimuoto, joka saattaa poiketa suomen kirjakielen normeista (2014)

somettaa olla mukana sosiaalisessa mediassa, esim. Facebookissa (2011)

soolomatkailu matkustelu yksin joko omatoimisesti tai pakettimatkan yhteydessä (2015)

sopeutustoimet valtion menojen leikkaukset ja verojen korotukset julkisen talouden vakauttamiskeinoina (2012)

sormitietokone (engl. *tablet computer*) litteä kannettava kosketusnäyttötietokone, joka soveltuu hyvin mm. verkkolehtien lukemiseen ja sähköpostin käyttöön. Sana valittiin voittajaksi Helsingin Sanomien järjestämässä nimikilpailussa. Sormitietokoneista tunnetuimpia on Applen tuotemerkki iPad. (Katso Sana sanasta -palstan [Sormitietokone](#).) (2010)

sormitunniste sormitunnistuksessa käytettävä biometrinen tunniste (2011)

sormitunnistin tunnistuslaite, johon sormensa asettamalla henkilö pääsee esimerkiksi sisään johonkin tilaan tai käyttämään jotain konetta, jos hänelle on jo etukäteen myönnetty tähän lupa (2011)

sormitunnistus tunnistus, jossa käytetään sormitunnistinta (2011)

SOS-hallitus (leik.) Juha Sipilän hallituksen nimitys, joka perustuu nimien Sipilä, Orpo ja Soini alkukirjaimiin. *Ässähallituksesta eli kolmen ässän hallituksesta* tuli *SOS-hallitus* Alexander Stubbin väistyttyä kesäkuussa Petteri Orpon tieltä. (2016)

sosiaalinen kirjanmerkki (tietotekn.) kirjanmerkki, joka on tallennettu julkiselle verkkosivustolle ja jonka tallentaja voi halutessaan jakaa muiden sivuston käyttäjien kanssa. Tietotekniikan termitalkoot ja Sosiaalisen median sanasto suosittavat käytettäväksi termejä *verkostokirjanmerkki* tai *yhteisökirjanmerkki*. (2012)

sosiaalinen shoppailu sosiaalista mediaa hyödyntävä sähköinen kaupankäynti (Katso Sana sanasta -palstan [Sosiaalinen shoppailu](#).) (2010)

sosteri (lyh., ark.) sosiaali- ja terveystoimen yhdistyessä syntyvä organisaatio. Sosteri on myös Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytössä oleva nimi. (2012)

sote-ala (lyh.) sosiaali- ja terveysala (2011)

sote-alue alue, jolla on yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut (2012)

soteportaati kolmiportainen ohjelma, jolla sote-uudistus toteutetaan (2015)

sriracha-kastike tulinen thaimaalainen chilikastike (2014)

stay-bonus = *sitouttamisbonus* (2012)

stevia *Stevia rebaudiana* -kasvista valmistettava makeutusaine, joka sai EU:n uusielintarvikeasetuksen mukaisen luvan joulukuussa 2011 (2011)

striimaus (ark.) = *suoratoisto* (2012)

stroke (engl.) aivohalvaus. Oikeusasiamiehen päätöksen mukaan Tampereen yliopistollisen sairaalan aivoverenkiertohäiriöpotilaita hoitavan yksikön englanninkielinen nimi *Stroke Unit* oli kieli- ja hallintolain vastainen ja se piti vaihtaa suomenkieliseen elokuun loppuun mennessä. Uusi nimi on *aivoverenkiertohäiriöyksikkö*. (2010)

sukkanuttura nuttura, jonka tukena on sukka tai sukasta tai sukkahousuista leikattu kappale (2012)

sukupuolineutraali avioliittolaki eräissä maissa jo voimassa oleva laki, joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevien avioliiton (2010)

Suomi-teko Suomi 100 -juhlavuoteen liittyvä Ylen kampanja kansalaisten ideoista, joilla Suomesta voitaisiin tehdä parempi paikka elää (2016)

suoratoisto, virtaustoisto, ”striimaus” (engl. *streaming*) tiedon siirto ja käyttö yhtäaikaaisesti niin, että käyttö aloitetaan ennen kuin tieto on kokonaisuudessaan siirretty vastaanottajalle. Suoratoistoa voidaan hyödyntää mm. internetissä kuvaa ja ääntä siirrettäessä. Esim. useita musiikkitalon konsertteja voi seurata internetistä suoratoistolähetystenä. (2012)

SUP (lyh.) (engl. = *stand-up paddling*) melominen seisoen (2012)

supata (vrt. *SUP*) meloa seisten lainelautaa muistuttavalla SUP-laudalla (2012)

superruoka (engl. *superfood*) terveyttä edistävä ruoka, esim. mustikat ja ruisleipä (2010)

surukellot = *saattokellot* (2016)

sushiburrito merileväärkistä kääritty kookas burritomainen rulla, jossa on riisin lisäksi erilaisia täytteitä (2016)

Susijengi Suomen miesten koripallomaajoukkueen lempinimi. Joukkueen menestys Slovenian EM-kisoissa aiheutti Suomessa koripallobuumin ja nosti Susijengin urheilua vain sivusilmällä seuraavienkin tietoisuuteen. (2013)

suvakki (ark., halv.) ihmisestä, joka suhtautuu eri kulttuureihin, uskontoihin ja etnisiin ryhmiin (liian) suvaitsevaisesti (2016)

sydäniskuri defibrillaattori. Lääkäriseura Duodecim Lääketieteen sanastolautakunta on ehdottanut, että hankalana pidettyä *defibrillaattoria* voi kutsua kotoisammin *sydäniskuriksi*. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) marraskuun 2016 sanaa.) (2016)

syöksyvirtaus kuuro- tai ukkospilvestä laskeva, äkillisiä myrskyjä aiheuttava voimakas kylmä ilmavirtaus (2010)

sähkötupakka savuketta tai muuta tupakointivälinettä muistuttava tekninen laite (2011)

sääviha epäsuotuisten säiden vuoksi meteorologeihin kohdistettu viha (2014)

taakanjako vastuun jakaminen tasapuolisesti eri osapuolille. Sanaa on käytetty varsinkin kansainvälisissä yhteyksissä puhuttaessa turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvistä toimista ja kustannuksista. (2015)

tablettiversio (tietotekn.) lehden, tietokoneohjelman tm. taulutietokoneella käytettäväksi suunniteltu versio (2012)

talkoistus ideointi- tai asiantuntijatyön teettäminen palkkiotta ennalta määrittelemättömän joukon avulla verkon kautta. Talkoistusta käytetään esim. Wiki-sanakirjojen teossa. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

takuueläke lainmukainen vähimmäiseläke (2011)

talletusautomaatti laite, jolla voi tallettaa rahaa suoraan omalle tilille (2013)

talousjyrkänne (engl. *fiscal cliff*) veronkorotuksista, menoleikkauksista ja valtion maksukyvyttömyydestä johtunut kolmoisuhka, jonka pelättiin syöksevän Yhdysvaltain talouden taantumaan (2012)

talouslasku = *degrowth* (2010)

talouselukutaito kyvystä ymmärtää talouden lainalaisuuksia (2014)

tandem (kuv., pol.) valtakaksikko. Sanalla on viitattu toisaalta Venäjän politiikkaan (Putiniin ja Medvedeviin), toisaalta Euroopan unioniin (Ranskaan ja Saksaan). (2011)

tasa-arvoinen avioliittolaki samaa sukupuolta olevien avioliiton mahdollistava laki (aiemmin käytettiin ilmausta *sukupuolineutraali avioliittolaki*) (2011)

tasapainoskootteri sähköllä toimiva rullalautamainen kulkuneuvo (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) toukokuun 2016 sanaa.) (2016)

taskuhirviö pokémon-hahmo (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) heinäkuun 2016 sanaa.) (2016)

teekutsut, teekutsuliike (engl. *Tea Party*) Yhdysvalloissa toimiva äärikonservatiivinen liike, joka vastustaa etenkin presidentti Obaman uudistuspolitiikkaa (2010)

teinipeili, teinipeilikuva peilin kautta otettu tav. teini-ikäisen *selfie* (2013)

teknokaula, tekstariniska = *kännykkäniska* (2015)

tekokinos = *apukinos* (2014)

tekoliha = *keinoliha* (2013)

tenavatabletti lapsille tarkoitettu tabletti eli taulutietokone (2014)

tiedonharavointi (engl. *data scraping ~ data harvesting*) tietojen automaattinen kokoaminen ihmisen luettavassa muodossa olevasta aineistosta (2013)

tietojenpoistopyyntö, hakutulosten poistopyyntö pyyntö poistaa itseä koskeva tieto hakupalveluiden hakutuloksista, jos tieto ei enää pidä paikkaansa tms. (2014)

tietovuotaja salaisia tietoja julkisuuteen saattanut henkilö (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2013 sanoja.) (2013)

tilapäisravintola = *pop-up-ravintola* (2011)

timanttijuhla (engl. *Diamond Jubilee*) Britannian kuningattaren Elisabetin 60-vuotisvallassaolon juhla (2012)

tinderöidä etsiä seuraa nettideittipalvelu Tinderissä (2015)

toiminnantarkastaja pienissä asunto-osakeyhtiöissä ja yhdistyksissä tilintarkastajaa vastaava luottamushenkilö (2011)

toivomusranneke ranteen ympärille kiedottu värikäs nauha, jollainen esim. prinsessa Madeleinella ja Chris O'Neillillä oli vihkiäisissään. Nauha sidotaan kolmella solmulla, jotka symboloivat kantajansa kolmea toivetta. (2013)

torikokousliike kansainvälisen rahan valtaa vastustavan Occupy-liikkeen ("vallatkaa Wall Street") liikehdinnästä Suomessa (2012)

totuudenjälkeinen (engl. *post-truth*) pikemminkin tunteisiin ja mielipiteisiin kuin tosiasioihin vetoava. Nykyaikaa on luonnehdittu totuudenjälkeiseksi, samoin esim. populistista politiikkaa. (2016)

troikka euromaiden velkaohjelmia valvova kolmikko: Euroopan keskuspankki, Euroopan komissio ja Kansainvälinen valuuttarahasto. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) helmikuun 2015 sanaa.) (2015)

trolli internetissä käytävää keskustelua tahallisesti häiritsevä viesti; tällaisen viestin lähettäjä. Sana on otettu Kielitoimiston sanakirjaan vuonna 2012, ja sille etsittiin suomalaisperäistä vastinetta Kotuksen Kielikuulumisia-uutiskirjeessä 5/2013. Ehdotusten joukossa olivat mm. *kiuso*, *härnäkkö* ja *yllykki* sekä monen suosikki *rölli*. (2013)

trumpismi Donald Trumpin populistinen tokaisu tai koko ideologia

trytky (leik., < *Trump* + *jytky*) Donald Trumpin yllätysvoitosta Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa (2016)

tuhkapilvi Islannin tulivuorenpurkauksesta syntynyt tuhkasta ja kaasuista muodostunut pilvi, joka lamautti Euroopan lentoliikenteen ja synnytti lukuisia uudissanoja: *tuhkajumi*, *tuhkakaaos*, *tuhkavahinko*, *tuhkauhka* (2010)

tukala helle Ilmatieteen laitoksen määritelmän mukaan yli 27 C-asteen lämpötila, josta varoitetaan sää tiedotuksissa (2014)

tuorekosmetiikka kosmetiikkatuotteita, joihin käyttäjä itse sekoittaa tehoaineet ennen ensimmäistä käyttökertaa (2010)

tuottavuushyppy, tuottavuusloikka hallituksen tavoittelema 5 %:n talouskasvu ja sen toteuttaminen lomarahoja leikkaamalla, työaikaa pidentämällä tai muilla toimin (2015)

turvakatiska *nielurajoittimella* varustettu katiska, johon norppa ei jää loukkuun. Norppa-alueella kalastukseen suositellaan turvakatiskoita verkkojen sijasta. (2014)

turvakaukalo (urh.) mm. joustavien laitojensa ansiosta pelaajien kannalta (varsinkin taklaustilanteissa) turvallisempi kaukalo (2012)

turvaneula verinäytteen ottoon tarkoitettu neula, jossa on erityinen suojuus pistotapaturmien estämiseksi ja uudelleenkäytön välttämiseksi (2016)

tuubihuivi myös *putkihuivi*, putkimainen (joustava) asuste, jota voi käyttää kaulaliinana, kaulurina tai huppuna (2011)

tuulipäivä maailman tuulipäivä järjestettiin 15. kesäkuuta tuulivoiman edistämiseksi (2012)

tuuliruuvi uudenmallinen tuulivoimala, jossa ei ole lapoja (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) kesäkuun 2015 sanaa.) (2015)

twerkata (ark.) (engl. *twerk*) liikuttaa takamustaan nopeasti edestakaisin tanssiliikkeenä (2013)

twiipsi, Twitter-tuttava (engl. *tweep*) henkilö, jonka tuntee Twitterin kautta ja jonka kanssa on tekemisissä Twitterissä (2014)

tviitata, twiitata lähettää tviitti (2011)

tviitti, twiitti (engl. *tweet*) sosiaalisen median Twitter-mikroblogipalveluun lähetetty blogimerkintä (2011)

tykkääjä (ark.) kannattaja, puoltaja. Tykkääjä on henkilö, joka esim. yhteisömedia Facebookissa on ilmaissut pitävänsä jostakin tai kannattavansa jotakin eli ”tykänneensä” kyseisestä asiasta. (2010)

työssäkäyntialue alue, jonka piirissä tietyllä seudulla käydään työssä ja johon kuuluvia kuntia olisi mahdollista yhdistää tulevilla kuntaliitoksissa (2011)

työstävapaus virkavapautta vastaava, hakemuksesta myönnettävä vapaus varsinaisista työtehtävistä (2011)

työsulkupelaaja (urh.) NHL-liigasta työsulun aikana tilapäisesti muualle kiekkoilemaan siirtynyt pelaaja (2012)

tähtitanssija eräiden tanssijoiden ammattinimike Kansallisbaletissa. Sanaa on käytetty myös television tanssiohjelman ”Tanssii tähtien kanssa” osallistujista. (2010)

täpätä (ark.) näpäyttää kosketusnäyttöä tietyistä kohdista jonkin toiminnon aikaansaamiseksi. Täppäämällä voidaan esim. tehdä jokin valinta tai avata jokin sovellus. Tietotekniikan termitalkoot suosittaa yleiskielessä käytettäväksi verbiä *napauttaa*. (2012)

täydennetty todellisuus, laajennettu todellisuus, lisätty todellisuus (engl. *augmented reality*) fyysisestä todellisuudesta, jota on täydennetty virtuaalisilla (esim. kännykkäkameran tai erityisten lasien avulla näkyvillä) elementeillä. (2016)

ukkoskyky kyykkyasento, joka saattaa ukkosella olla ulkona turvallisempi kuin pystyasento (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2014 sanoja.) (2014)

ulosteensiirto (lääk.) terveen henkilön ulosteesta valmistetun lietteen vieminen potilaan suolistoon normaalin bakteerikannan palauttamiseksi (2016)

unimuna, unikapseli, unikupla, uniputki (engl. *sleep pod, sleeping pod*) lentokentille japanilaisen esikuvan pohjalta kehitetty kotelo, jossa voi levätä esim. jatkolentoa odottaessaan (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) lokakuun 2015 sanaa.) (2015)

urapolku = *vakinaistamispolku* (2010)

uusloft uudisrakennuksen loft-asunto (eli avara ja korkea asunto). Loft-asuntoja on alun perin rakennettu tehdas- ym. rakennuksiin. (2014)

vaaratiedote viranomaisen antama tiedote, jolla varoitetaan kansalaisia uhkaavasta vaarasta, esim. petoeläimestä, ja tarvittaessa ohjeistetaan suojautumaan tms. Vaaratiedote korvaa mm. aiemman hätätiedotteen. (2013)

vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma, VATU valtionhallinnon tehostamiseen tähtäävä säästöohjelma (2012)

vakausmekanismi, vakausväline (tal.) euroalueen rahoituksen turvaamiseksi suunniteltuja järjestelmiä (2011)

vakinaistamispolku yliopistossa kokeiltava tutkijan uralle pääsyä helpottava järjestelmä, *urapolku* (2010)

valelääkäri lääkärinä ilman asianmukaista pätevyyttä esiintyvä henkilö (2011)

valemedia mielipiteisiin perustuvaa, vastoin hyvää journalistista tapaa toimiva viestintäkanava, jota voidaan käyttää informaatiiosodan välineenä. Tällaisten kanavien ylläpitäjät ja tukijat käyttävät niistä nimityksiä *vastamedia* ja *vaihtoehtomedia*. (2016)

valeutinen *valemedian* tuottama ja välittämä uutiselta vaikuttava teksti tm. kuvaus (2016)

wallah (arab. 'Jumalan nimeen') vahvistus- ja täytesana, joka on maahanmuuttajataustaisten nuorten puheesta levinnyt laajemmallekin ns. etnoslangiin. Sana on myös yleisen ilmauksen *mä vannon* taustalla. (2010)

valmistelurikos (oik.) rikoksen suunnittelu ja valmistelu, joka voidaan tulkita rikokseksi ja josta voidaan rangaista (2014)

vanhuspalvelulaki hallitusohjelmaan kirjattu vanhusten hoidon turvaava laki, josta käytetään epävirallisesti myös nimitystä *ikälaki* (2011)

vanhustenkeskus pitkäaikaissairaaloja korvaamaan perustettu vanhusten hoitoyksikkö (2010)

vanhuustalous ajattelu- ja toimintatapa, jossa vanhuksat osallistuvat sekä palvelujen käyttämiseen että tuottamiseen ja kehittämiseen (2013)

warettaa (engl. *software*) levittää verkossa luvattomasti tekijänoikeuden piiriin kuuluvaa aineistoa, esim. musiikkia (2012)

varsiparsakaali = *broccolini* (2016)

vastajytky, antijytky tammikuun presidentinvaalien tuloksesta. Etenkin Vihreiden ehdokkaan menestys tulkittiin vastareaktioksi Perussuomalaisten eduskuntavaaleissa saamalle suosiolle, ”jytkylle”. (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

vastapakote pakotetta vastaan asetettu toinen pakote. Sanaa on käytetty Venäjän asettamista Ukrainan kriisiin liittyvistä pakotteista, jotka olivat vastaisku EU:n ja Yhdysvaltojen asettamille pakotteille. (2014)

VATU (lyh.) = vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma (2012)

vatuloida vatvoa, jahkailla (2015)

vauvalasku lapsen syntymän varsinkin työnantajalle aiheuttamista kuluista (2016)

vauvamaha raskaana olevan naisen vatsa. Sanaa on käytetty etenkin Ruotsin kruununprinsessa Victoriasta kertovissa uutisissa. (2011)

Venäjä-juusto = *pakotejuusto* (2014)

verkkohyökkäys, kyberhyökkäys (tietotekn.) (engl. *cyber attack*) hyökkäys, jolla pyritään tietoverkon kautta vahingoittamaan tai tuhoamaan tietoverkkoja tai -järjestelmiä (2012)

verkkonäkyvyys (esim. yrityksen tai poliitikon) näkyminen verkossa ja sen sosiaalisessa eli yhteisöllisessä mediassa; käytössä myös samaa tarkoittava kuvailmaus *digitaalinen jalanjälki* (2010)

verkkoturvallisuus = *kyberturvallisuus* (2013)

veronumero palkansaajien verokorttiin merkittävä numero, joita tarvitaan harmaan talouden kitkemiseksi (2011)

vesipokeri pokeri, jossa häviöjä joutuu nostamaan kortin ja juomaan vettä niin monta lasillista kuin kortin numero osoittaa (2012)

vesipullotempu (engl. *water bottle flip*) vesipullon heitto siten, että se putoaa pystyyn tai korkilleen. Alkuperäisessä tempussa pullo pyörii kerran pysty akselinsa ympäri. Video tempusta levisi verkkomeeminä Yhdysvalloista ympäri maailmaa. (2016)

vetotuote hinnaltaan niin edullinen tuote, että se houkuttelee liikkeeseen asiakkaita, jotka sitten ostavat muutakin, sisäänvetotuote (2014)

vetäytymishuone avokonttorin yhteydessä oleva huone, jota voi käyttää esim. puhelimesta puhumiseen tai erityistä keskittymistä vaativaan työhön (2014)

whoopie (engl.) pieni pyöreä leivonnainen (tai kakku), joka koostuu kahdesta pehmeästä leivospohjasta, joiden välissä on täytettä (2012)

videoblogata pitää videoblogia, ”vlogata” (2013)

videoblogi (engl. *video blog*) pääasiassa videoita tai videoihin vieviä linkkejä sisältävä blogi, ”vlogi” (2013)

vieraannuttaja avioerossa osapuoli, joka pyrkii estämään lapsen suhteen toiseen vanhempaan (2013)

vierastaistelija henkilö, joka matkustaa toiseen maahan osallistuakseen aseelliseen toimintaan olematta kyseisen maan kansalainen. Nimitystä on käytetty erityisesti Syyrian sodan yhteydessä. (2014)

vihapuhe varsinkin vähemmistöihin tai julkisuuden henkilöihin kohdistuva uhkailu ja mustamaalaus erityisesti verkossa, jossa on myös mm. maahanmuuttovastaisuutta lietsovia *vihasivustoja* (2010)

vihis (ark.) kasvispiirakka, vegaaninen piirakka (vrt. *lihis* ’lihapiirakka’) (2016)

viikkosanomalehti vain kerran viikossa ilmestyvä sanomalehti (2015)

viinitarhasali viinitarhan mallia mukaileva konserttisali, jossa esiintyjät ovat keskellä ja yleisö heidän ympärillään nousevissa katsomoissa. Tällainen sali on Helsingin uudessa Musiikkitalossa. (2011)

villiruoka luonnosta saatava ruoka (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) vuoden 2012 sanoja.) (2012)

villiuinti luonnonvesissä uiminen (2012)

virtaustoisto = *suoratoisto* (2012)

virtuaalihoito ks. *etähoito* (2016)

virtuaalivaluutta valuutan kaltainen keskuspankista riippumaton elektroninen vaihdantaväline (esim. *bitcoin*), jota käytetään lähinnä verkkokaupassa, nettipeleissä ja yhteisöpalveluissa (2013)

virtuaalivastaanotto terveydenhoitajan tms. vastaanotto tietokoneyhteyden välityksellä (2015)

virvoitusjuomakorkki = *hiilihappokorkki* (2016)

vivutus (tal.) voittojen tavoitteleminen velkarahalla; velan ottaminen sijoituksen tuottoa lisäämään, merkitys laajentunut tarkoittamaan vauhdittamista, rohkaisemista esim. yrityskauppoihin (2011)

vlogata (ark.) = *videoblogata* (2013)

vlogi (ark., engl. *vlog*) = *videoblogi* (2013)

vok, ”vokki” (lyh.) vastaanottokeskus (2016)

vuotosivusto = *paljastussivusto* (2010)

vyöryvaroitus = *lumivyöryvaroitus* (2012)

väistökoulu koulu, johon muutetaan tilapäisesti oman koulun korjausten ajaksi; vrt. *evakkopäiväkoti* (2014)

väliaikaisravintola = *pop-up-ravintola* (2011)

ydintoiminta-analyysi, ydintoimintoanalyysi yrityksen tai organisaation keskeisimpien tavoitteiden ja tehtävien määrittely (2012)

yhdenvertaisuusvaltuutettu yhdenvertaisuuslain noudattamista valvova viranomainen. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on korvannut aikaisemman vähemmistövaltuutetun. (2014)

yhteiskuntasopimus eri osapuolten (esim. päättäjien ja etujärjestöjen) sopimus menettelytavoista, joilla vaikutetaan yhteiskunnan oloihin; vuonna 2015 erityisesti hallituksen ajama työmarkkinasopimus (2015)

yhteiskuntatakuu ks. *nuorisotakuu* (2012)

yhteisvihkiminen = *joukkovihkiminen* (2012)

yksilöllistetty hoito (lääk.) tautien ehkäisy ja hoito, jossa otetaan huomioon potilaan tai potilasryhmän yksilölliset hoitoon vaikuttavat ominaisuudet (esimerkiksi ulottamalla tutkimus jopa yksilön perimään ja molekyyllitasolle). Ilmaus on Lääketieteen sanastolautakunnan suositus englanninkielisen termin *personalized medicine* vastineeksi. (2010)

yrityслиikunta yritysten henkilökunnalleen järjestämä tai maksama liikunta (2014)

Yt. (lyh.) ystävällisin terveisin (mm. sähköpostiviestien lopputervehdyksenä). Ennestään *yt.* = 'yhteistoiminta'. (2013)

zikavirus *Aedes*-sukuun kuuluvien hyttysten levittämä virus, jonka aiheuttama infektio johtaa sikiön kehityshäiriöihin (Katso [Kuukauden sana -palstan](#) tammikuun 2016 sanaa.) (2016)

älyhousut suomalaisen yrityksen kehittämät urheilijoille ja kuntoilijoille tarkoitettut lyhyet housut, joihin on kudottu lihasten toimintaa mittaavia antureita (2014)

älylasit silmälasit, joihin on kytketty pieni tietokone kameroineen, esim. *Google-lasit* (2013)

änkkäri (ark.) Angry Birds -tuote (2013)

ässähallitus yksi Sipilän hallituksen nimityksistä mediassa. Nimitys perustuu hallituksen muodostajien *s*-kirjaimella alkaviin sukunimiin *Sipilä*, *Soini* ja *Stubb*. (2015)